

STOP DISKRIMINACI

PŘÍLOHA ČASOPISU ROMANO VOĎI / ČÍSLO V / ROČNÍK I.

SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ

Projekt končí, pomáhat budeme dál

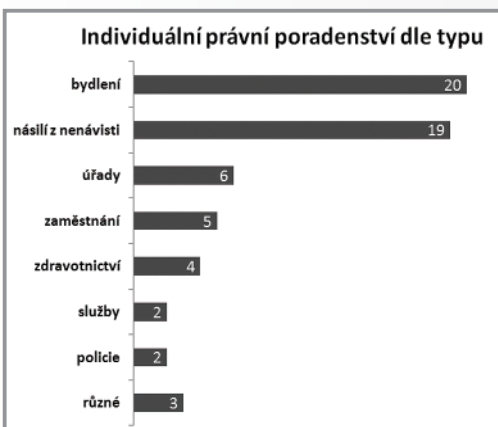
Text: Zdeněk Ryšavý

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou pátá a poslední příloha časopisu Romano voďi STOP diskriminaci. Projekt Medializace a prozakování lidských práv podpořený grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti končí na konci června.

Rok jsme poskytovali individuální právní poradenství. Do začátku června se na nás pomocí bezplatné linky 800 307 307 obrátilo 61 občanů, kteří potřebovali pomoc. V dvaceti případech se jednalo o oblast bydlení. Z těchto dvaceti případů se ve čtrnácti případech potvrdil diskriminační charakter. Hned v závěsu jsou případy verbálního i fyzického násilí z nenávisli, celkem devatenáct případů. Pět případů se týkalo diskriminačního jednání v oblasti zaměstnávání, po dvou případech pak bylo poskytnuto právní poradenství v oblasti diskriminace ze strany úřadů, policie a nevpouštění na diskotéku a restauraci. Dvanáct případů jsme vyhodnotili jako nediskriminační. Avšak naši klienti byli přesvědčeni,

že se s nimi nespravedlivě jednáno kvůli jejich barvě pleti. V poslední příloze naleznete podrobný popis dvou případů verbálního násilí z nenávisli. V prvním případě se jedná o rasistické nadávky vůči dětem z občanského sdružení Darjav. Případ svým způsobem ukazuje velmi časté chování policie v obdobných situacích. I když náš právník provedl všechny možné úkony, nedopadl případ tak, jak bychom si představovali. Trest pro útočníky bude řešen pouze v přestupkovém řízení. Druhý případ, který podrobně popisuje František Kostlán, úzce sou-

Ilustrační foto

Foto: archiv sdružení Romea

visí s rozšířeným rasismem v internetovém zdánlivě anonymním prostředí. Známy moderátor diskuzí a blogů na serveru iDNES.cz se stal obětí rasistických urážek a vyhrožování e-mailem. Internet není ale tak anonymní, jak si pisatel myslel. Policie dokázala rasistu nalézt a na konci června s ním proběhne soud. Uvidíme, jak soudce jeho počínání posoudí. Určitě vás budeme informovat na stránkách zpravodajského serveru Romea.cz. Na dalších stránkách přílohy vás právník František Valeš z organizace In Iustitia seznámí s dalšími případy, které během projektu řešil.

Individuální právní poradenství bylo jednou z částí projektu. Další důležitou částí byla medializace těchto případů. K tomu jednak sloužily přílohy STOP diskriminaci, ale také zpravodajský web Romea.cz. Naši snahou bylo také prosadit články nebo informace zjištěné v rámci projektu do majoritních médií. Naše zkušenosti jsme uplatnili i v tzv. skupině Task Force C Ministerstva vnitra ČR, kde jsme pravidelně o případech informovali a snažili se nalézt společné řešení.

Naše pomoc ukončením financování nekončí. Medializace případů diskriminace na serveru Romea.cz a v časopise Romano voďi bude pokračovat. ROMEA, o. s. již nyní připravuje další projekt, který by zajistil finanční prostředky na individuální právní pomoc.

Mladíci křičeli: „Cikáni do plynu“, podle policie nejde o trestný čin

Text: František Kostlán, Tomáš Bystrý

Dost bylo rasismu – téma, o němž v polovině června 2009 diskutovalo třicet romských dětí z Přelouče, Pardubic, Hradce Králové a Brna v rámci debaťního turnaje. Ten organizovala Asociace debaťních klubů ČR v rekreačním středisku Radost v Horním Jelení. Pro mladé debaťéry se výše zmíněné téma stalo příznačné. V sobotu 13. června kolem 22. hodiny je verbálně, rasistickými urážkami, napadli mladíci posedávající v blízkosti střediska.

„Realita, s níž se romské děti setkávají dnes a denně, potvrzuje fakta o krajně pravicovém extremismu v ČR. Debaťní turnaj se nesl v příjemné atmosféře, dokud pohodu nezkažila parta podnapilých delikventů, kteří začali dětem i lektorům nadávat a ničit majetek v bezprostřední blízkosti střediska, kde byly děti ubytované,“ sdělil Jan Müller, místopředseda sdružení Darjav a jeden z organizátorů debaťního klubu.

Podivné počínání policie

Ve večerních hodinách připravili organizátoři pro děti stezku odvahy. Malí debaťéři chodili po určité trase v trojicích. Když se jedna z trojic vracela ze stezky, z předzahrádky restaurace U čarodějnice se začala ozývat rasistická hesla. Podle svědků byla většina pokřikujících mladíků v podnapilém stavu. „Křičeli na děti hesla typu ‚Cikáni do plynu‘ a ‚táhněte odsud, vy držky černý‘ nebo ‚jďeme na ty negry!‘ Sedělo tam zhruba patnáct mladých lidí, většinou kluků ve věku od patnácti do dvaceti let. Byla tam s nimi ale i děvčata,“ vzpomíná Müller.

Na jednání útočníků upozornili organizátoři policii telefonicky, na lince 158. Na místo byla vyslána hlídka z Holic, která však totožnost osob vůbec nezjišťovala, vyzývala naopak poškozené, aby proti útočníkům zakročili sami. „Někteří mladíci, kteří na romské děti křičeli, zjevně sympatizovali s neonacismem. Usuzujeme tak na základě znaků, které měl jeden z mladíků vyobrazený na zadní straně bundy. Policie však tyto indicie nezaregistrovala, přestože jsme ji na to upozorňovali. Jeden

YKŘIKOVÁNÍ TĚCHTO HESEL NENÍ PODLE POLICIE TRESTNÉ:

- Heil Hitler.
- Cikáni do plynu (třikrát).
- Táhněte odsud, vy držky černý!
- Jďeme na ty negry!
- Ať odsud táhnou (několikrát).

z policistů jedné z našich dívek, která si znaku na oděvu mladíka všimla, dokonce sdělil: ‚Tak běžte a chyťte nám ho‘,“ popsal situaci Müller. K zákroku proti útočníkům nemají pochopitelně organizátoři jako soukromé osoby žádné oprávnění. „Oprávněně jsme vyžadovali ochranu od Policie ČR, ale policisté nám na místě řekli, že se nic hrozného nestalo. Chvilku po jejich příjezdu k nám dokonce přistoupila dívka s mladíkem a oba se omlouvali za své kamarády, kteří hajlovali a vykřikovali zmíněné výroky. Tuto omluvu si vyslechla i dvoučlenná policejní hlídka. Když jsme však tyto policisty požádali, aby si svědky zjistili, tak nám odpověděli: ‚Proč bychom měli, když nic neprovedli‘. Poté oba svědky nechali odejít za ostatními do lesa.“ Asi tak po 15 minutách se vrátil zpět mladík, který se před tím omlou-

Ilustrační foto

Foto: archiv sdružení Romea

val za chování svých kamarádů. Policisté se je tentokrát zeptali, co slyšel, a on jim řekl: „Jó, stalo se to, ale svědčit nebudu.“ Hlídka ho požádala o občanský průkaz a on jim řekl: „Já vám nic nedám, protože se bojím, pil jsem alkohol a přitom mně ještě nebylo osmnáct let.“ A policisté jej opět nechali odejít, aniž si zjistili jeho jméno. Dospělí Romové pak policii předali nacionále a ta jim sdělila, že je bude o probíhajícím vyšetřování informovat. K rekreačnímu středisku, v jehož bezprostřední blízkosti k verbálnímu napadení došlo, dorazila policie až po třech urgencích. Organizátoři debaťního klubu proto museli, ze strachu, aby útočníci něco nehodili do oken v přízemí, přestěhovat vystrašené děti do prvního patra budovy. „Policie se během zákroku opravdu profesionálně nechovala,“ říká s rozhořčením Jan Müller.

Rasismus jako přestupek

„Bylo podáno trestní oznámení na neznámé pachatele,“ sdělil právník František Valeš, který poškozeným za finanční podpory občanského sdružení ROMEA poskytl právní pomoc, a vzápětí dodal, že organizátoři debaťního klubu se kvůli nespokojenosti postupu policistů rozhodli podat stížnost na Krajské ředitelství policie Východočeského kraje. „Policejní inspekcce však shledala, že policisté se ničeho nedopustili a postupovali podle předpisů,“ sdělil Valeš serveru Romea.cz.

„Spisový materiál byl předán na státní zastupitelství, kdy státní zástupce rozhodl o provedení dalších úkonů. Po shromáždění veškerých informací bude ve věci rozhodnuto,“ oznámila tisková mluvčí východočeské policie Eva Maturová po podání trestního oznámení.

Policisté poté nikoho ze sdružení Darjav velmi dlouho nekontaktovali, nesepsali protokol, nepožádali o vysvětlení. „Není to tak, že by policisté nechali věc spát. Případ vyšetřují,“ řekl k tomu tehdy pardubický policejní mluvčí Radovan Sablík. Podle něj policisté mezitím prošetřovali, jakým způsobem mohlo v tomto případě dojít k porušení zákona.

Policisté skutečně nenechali celou věc spát a vyšetřování celého incidentu odložili s tím, že nejde o trestný čin. Záležitost tak bude projednávat Městský úřad v Horním Jelení jako přestupek. Rasistům tak hrozí pouze peněžitě pokuty.

„Jsme toho názoru, že jde o trestný čin, nikoli o přestupek. Doufali jsme, že právníci, kteří nám pomáhají, dodají celé věci v očích policie a státního zastupitelství váhu, ale policistům i zastupitelství je všechno jedno,“ řekl k tomu Müller. Stížnost na postup policie však sdružení Darjav podávat nebude. „Máme strach, že by někdo po znovuošetření případu mohl napadnout děti. Verbální útoky na místě se opakovaly, děti i lektori se jimi cítili hluboce zasaženi a uraženi. Děti jsou z toho dodnes vyděšené a mají trvalý strach, že verbální útok může přejít v útok fyzický,“ popsal své obavy Müller.

Toto rozhodnutí policie nepřijemně překvapilo i právníka Františka Valeše. „Jako zmocněnec poškozených (instruktorů ze sdružení Darjav) jsem se účastnil všech jejich výslechů. Ze všech zjištěných skutečností, zejména z opakujících se výpovědí obětí verbálního napadení, bylo podle mě zcela zřejmé, že se hosté restaurace dopustili trestného činu, neboť, minimálně, prokazatelně hanobili etnickou skupinu ve smyslu § 198 trestního zá-

kona. Lze předpokládat, že někteří pachatelé byli mladiství, ani to však není dostatečně silný důvod trestní řízení odložit. Výsledkem věci takto je, že obětem trestného činu se nedostalo ani minimálního zadostiučinění ze strany útočníků, pachatelům nebylo dáno najevo, kde jsou meze obtěžování," dodal Valeš. Jediným dopadem oprávněné žádosti obětí o ochranu tak podle něj byla nutnost účastnit se téměř rok úkonů trestního řízení, vlastní iniciativou zjišťovat svědky a neustále se vracet k incidentu, k obavám a traumatům, které zejména v dětech vyvolal. „Instituce trestní justice v tomto případě ukázaly, že verbální násilí motivované nenávistí marginalizují a že rezignovaly na vnímání dopadů na oběti," uzavírá Valeš.

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ DARJAV

bylo založeno v Pardubicích v roce 2002 mladými romskými aktivisty. Provozuje debaťní klub, jehož hlavním cílem je naučit romskou mládež správně argumentovat a propagovat vlastní názory s respektem k druhým. V roce 2007 byl dokonce jeho Debaťní klub vyhlášen Asociací debaťních klubů ČR za absolutního vítěze mezi všemi romskými debaťními kluby v ČR. Pardubický romský debaťní klub se také loni zúčastnil mezinárodního klání v Bulharsku, kde se setkala více jak pět set debaťerů z celého světa.

Policie zjišťuje totožnost většinou opilé omladiny.

Foto: archiv o.s. Darjav

Xenofobové vyštvali Roma z obce

Text: František Kostlán

V Bukovanech u Olomouce se v říjnu 2009 rozhodli k nestandardnímu řešení několikaletých krádeží v zahrádkách místních občanů. Zastupitelé uvažovali o tom, že Miroslavovi Červeňákovi, který nic neukradl ani ke krádežím nenabádal, neobnoví smlouvu na bydlení v obecní ubytovně. A tím, že by neměl kde bydlet, by jej přiměli k odchodu z obce. Vyzývala k tomu tehdy petice občanů, kterou podepsalo přes sto signatářů. Důvodem k faktickému vystěhování z obce mělo být to, že pan Červeňák k sobě údajně pozval mladistvé zloděje a nechal je u sebe bydlet. To však Červeňák rozhodně popírá.

Zastupitelstvo mělo zařídit odchod Roma z obce

Petici poslal místnímu zastupitelstvu Jiří Skřebský. Mimo jiné v ní napsal: „Od jisté doby se v naší obci vyskytují drobné krádeže v zahrádkách po celé obci. V mém případě kradli občané tmavé pleti již 3x do 14 dnů... Mám důvodné podezření, že se znají s panem Červeňákem, na kterého se odvolávali při druhé krádeži před Policií Velká Bystrice... Doufám, že pro klid v obci, který doposud byl, bude zastupitelstvo uvažovat o brzkém odchodu pana Červeňáka z obce.“ Starosta obce Miloslav Šmída k tomu serveru ROMEA.cz sdělil: „S autorem petice Jiřím Skřebským jsme měli ostrou diskusi, protože jsem nesouhlasil s jeho argumenty.“ Podle starosty Šmída panu Červeňákovi hrozilo, že mu Bukovany neprodlouží smlouvu na bydlení v obecní ubytovně. Tu měl uzavřenou na jeden rok, obci by tedy stačilo uzavřít s ním smlouvu novou. Červeňákovi obec už jednou zaslala upozornění, že porušil ubytovací řád, což by podle starosty mohlo zastupitelstvu ulehčit rozhodování. Upozornění se však netýkalo tohoto případu, ale ubytování cizince. Miroslav Červeňák měl u sebe, legálně a po dohodě se správcovou, ubytovaného mladého mongolského muže. „A kromě toho u sebe mohu nechat přespat kohokoli, protože za pokoj rádně platím 5 000 korun měsíčně," doplnil tehdy Červeňák. Podle obce porušil ubytovací řád tím, že dal tomuto podnájemníkovi klíč od domovních dveří ubytovny.

„Co tady dělá ta černá krysa“

V Bukovanech u Olomouce se ve druhé půli roku 2009 několikrát objevila skupinka mladistvých Romů, která vykrádala zahrádky místních lidí. „V celém případě nešlo o jednu či dvě drobné krádeže, ale o opakované, kompletní vybití zahrádek," říká k tomu starosta. Až do této chvíle se názory zúčastněných shodují, sám Červeňák se podivil, jak mohla poli-

cie propustit všechny delikventy, když dva z nich utekli z polepšovny. A starosta dodává, že argumenty v petici nesměřují přímo proti panu Červeňákovi a neobviňují jej z krádeží na zahrádkách: „Oni vědí, že tam nekradl, že nic nespáchal.“ Zúčastnění se však neshodnou v tom, kdo zloděje do obce pozval a kde přespávali. „Tito zloději byli opakovaně policií zadrženi. Pokaždé vypověděli, že to byl pan Červeňák, kdo je pozval do Bukovan na návštěvu a ubytoval je u sebe," říká starosta Šmída. Miroslav Červeňák to však rezolutně popírá: „Nikoho z té party, kteří kradli ze zahrádek, jsem do Bukovan nepozval a neubytoval je u sebe. A oni to dobře vědí. Takovéhle lidi bych u sebe nikdy přespat nenechal.“ Podle Heleny Vodákové, správčové ubytovny, mladí zloději v době krádeže u Červeňáka ubytování nebyli, ale chodili k němu na návštěvu jindy. To ovšem pan Červeňák popírá: „Ti do ubytovny chodili za jiným nájemníkem, nikoli za mnou. Podle něj se parta mladých zlodějů „dostala do obce přes stejného kamaráda z Bukovan, s nímž na zastávce často kouří trávu.“

Miroslav Červeňák tehdy vyslovil přesvědčení, že někteří místní lidé ho chtějí dostat z obce od samého počátku: „Už druhý den po tom, co jsem se ubytoval v Bukovanech, na mě na zastávce křičeli: ‚Co tady dělá ta černá krysa‘. Potom mi házeli kameny do oken.“ Pan Červeňák se bál i kvůli výtržnosti před ubytovnou, která se odehrála v sobotu 3. října 2009, tedy dva dny před jednáním zastupitelstva: „Několik lidí bouchalo na dveře ubytovny. Vyhržovali všem zde ubytovaným a požadovali, aby obec všechny vystěhovala a zřídila v budově znovu školu, která tam dříve bývala.“

Po tlaku se sám odstěhoval

ROME A si nechala u občanského sdružení In Iustitia zpracovat právní rozbor kauzy. Podezření vůči panu Červeňákovi bylo podle této analýzy ryze spekulativní: „Pan Červeňák nebyl osobně pachatelem krádeží a takové jednání mu ani petici není vytýkáno...“ Nelze proto od něho požadovat, aby nesl odpovědnost za protiprávní jednání těchto osob. Porušením dobrých mravů ani ubytovací smlouvy by nebylo ani to, pokud by pachatelé pana Červeňáka navštívili. Ubytovací řád umožňuje, aby za ubytovanými docházely návštěvy a přespávaly u něj. V závěru právního stanoviska stojí doporučení zastupitelstvu Bukovan, aby po „projednání petice občanů proti panu Červeňákovi odmítlo požadavek na jeho odchod z obce, a to z toho důvodu, že obec není kompetentní k takovému rozhodnutí a ve věci pana Červeňáka nejsou dány žádné okolnosti, které by zaváděly důvod pro odstoupení od smlouvy o ubytování.“

Miroslav Červeňák se však v obavách, že bude napaden, z Bukovan nakonec sám vystěhoval. „Odešel jsem ze strachu. Poslední kapkou bylo noční napadení ubytovny," řekl Červeňák serveru ROMEA.cz. „Tlak na vystěhování pana Červeňáka z obce existoval, jenom nedokážu odhadnout jeho intenzitu, protože jsem u většiny z toho osobně nebyl," potvrdil starosta Miloslav Šmída.

Pan Červeňák se z Bukovan vystěhoval do Olomouce. Byt mu na jeho prosbu sehnal starosta Miloslav Šmída. „Díky panu starostovi Šmídovi a správcové ubytovny paní Vodákové jsem se měl v Bukovanech dobře. Jednali se mnou vždycky férově a pomohli, když bylo třeba. Chtěl bych jim za to poděkovat," řekl Miroslav Červeňák.

Internetového rasistického diskutéra čeká soud

Text: František Kostlán

Jeden z diskutérů na idnes.cz začal tvrdě pronásledovat Patrika Bangu, který je administrátorem blogů a internetových diskusí na tomto českém informačním serveru. Banga je zvyklý za více než tři roky, po které tuto práci dělá, opravdu na mnoho. Přestože je jedním z několika administrátorů, kteří mažou neslušné či rasistické diskusní příspěvky a starají se o blogy, je to právě on, komu zakomplexovaná, vulgární a rasistická část diskutérů adresuje řadu „stížností“. Je jimi osočován z cenzury a velmi často mu sprostě nadávají a vyhrožují. Avšak to, co si dovolil „diskutér“ s nickem (přezdívkou) Kraxna, přesáhlo všechny meze. Patrik Banga se proto rozhodl podat trestní oznámení. A doufá přitom, že bude dotaženo až k soudu a spravedlivému rozsudku, což by podle něj mohlo být precedentem, který by napomohl ke změně podoby internetových diskusí k lepšímu.

„Psal mi delší dobu e-mail, v nichž mi vulgárně a rasisticky nadával do černejch prasat a ještě mnohem hůř. Celou dobu jsme to v redakci přecházeli. Já osobně jsem se tím nijak nevzrušoval až do doby, kdy mi poslal první z mejlů, ve kterých mi začal vyhrožovat zabitím mé rodiny: ‚Co kdybych oddělal tebe i s tvým (kdoví jestli) fakanem, ty uzenej zasranej kripole!‘. Ve chvíli, kdy mi začal vyhrožovat, že mi povraždí děti, to zašlo za hranice běžné, leckdy naštvané, diskuse mezi administrátorem a diskutéry,“ říká Patrik Banga.

Výhrůžky a nenávistná napadání vzrostly natolik, že se po konzultaci s právníkem společnosti MAFRA, která provozuje idnes.cz, Banga rozhodl podat na člověka ukrytého pod nickem Kraxna trestní oznámení. „Za tímto účelem jsme přes sdružení Romea oslovili právníka, který se takovými případy zabývá.“

V trestním oznámení, které vypracoval právník František Valeš, se mimo jiné k celé záležitosti píše, ve zkratce řečeno, toto: Poslední e-maily z tohoto týdne obsahují přímé výhrůžky újmou na zdraví, spojené s hanobícím a urážlivým obsahem, a to vůči oznamovateli, například ‚Vyříznu ti střeva!‘, i vůči jeho dětem, přičemž Kraxna uvádí rovněž jméno Bangova syna, které si musel předem zjišťovat. Tento e-mail poslal Kraxna na Bangovu soukromou e-mailovou adresu, která také není veřejně dostupná. Vzhledem k tomu, že výhrůžky se neustále stupňují a obsahují přímé pohrůžky násilím a osobní informace o Bangově rodině, vyvolávají v něm důvodnou obavu z toho, že Kraxna své výhrůžky bude realizovat. Je přitom zřejmé, že cílem jednání Kraxny je donutit Bangu, aby přestal mazat jeho příspěvky v internetových diskusích na idnes.cz, přičemž zjevným, opakujícím se motivem je příslušnost Patrika Bangy k romskému etniku. Podle Valeše se tak Kraxna mohl dopustit trestného činu vydírání nebo trestného činu násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci. Patrik Banga si od podání trestního oznámení zpočátku příliš mnoho nesliboval, o to příjemněji byl překvapen, když zjistil, že se policisté tímto případem skutečně zabývají. Protože Kraxna nevěděl, že je na něj podáno trestní oznámení, v pronásledování Patrika Bangy pokračoval, což mohli policisté již přímo sledovat. „Pravdou je, že jsem nebyl jediný, koho Kraxna podobným způsobem pronásledoval. Obrátili se na mě jiní diskutéři, kteří s tímto člověkem měli stejný problém,“ dodává k tomu Banga. Policisté nakonec tohoto člověka, ukrytého pod anonymní přezdívkou Kraxna, vypátrali a sdělili mu obvinění z násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci.

Policisté se však poté k případu vyjádřila tak, že by ho mohl rozhodovat samosoudce, ale proti tomu se Valeš s Bangou odvolali a doporučili státnímu zástupci, aby došlo k běžnému soudnímu přelíčení. „Chtěl bych, aby to mělo nějaký efekt, dopad na veřejnost, aby ten člověk musel předstoupit před soud. Tím by se jasně ukázalo, že internetová anonymita nikoho takového nechrání.“ Dalším problémem bylo, že státní zástupce v první verzi vynechal v obžalobě rasistický podtext. „Nevím, jestli je to tím, že státní zástupci nejsou ochotní do toho šlápnout a říct na rovinu, že jde o rasismus, nebo jestli je zákon natolik špatnej, že to neumí rozpoznat,“ uvažuje Banga. I proti tomu se u státního zástupitelství ohradil.

Podle Bangy jde ze strany Kraxny jednoznačně o stalking, tedy úporné pronásledování. Stalker se zaměřil na nějakého člověka, po němž potom slídí, pronásleduje ho, obtěžuje, hrozí mu, případně ho fyzicky napadá a ve vzácných případech dokonce usmrtí.

Jak zjistila redakce serveru Romea.cz, není Kraxna žádný puberták, jak by se

Patrik Banga

Foto: František Kostlán

dalo čekat, ale dospělý muž pracující v bezpečnostní agentuře, která hlídá obchodní domy. Podle zdroje, který má blízko k vyšetřování případu, si tento muž buď nevěděl, že internetová anonymita není stoprocentní, nebo není natolik inteligentní, aby uměl správně posoudit následky svého jednání. Stejnou zkušenost má i Patrik Banga: „Anonymně tyto lidé často řeknou věci, které by v normálním životě možná ani neřekli. A neuvědomují si přitom, že jsou dohledatelní.“

Kraxna byl přitom na internetu prakticky stále přítomen, do diskusí se velmi často zapojoval přes celý den i v noci. „Tohle nechápu. Na netu spousta lidí od rána do večera diskutuje. Těžko při tom mohou stíhat nějakou práci. Být jejich šéf, tak je z práce na hodinu vyhodím. Možná by stačilo, kdyby firmy zavedly nějaké filtry, které by neumožnily za zaměstnancům v pracovní době diskutovat na internetu. Potom by přes den diskutovala tak čtvrtina lidí z dnešního počtu.“

Podle Bangy není hrubých a vulgárních diskutérů či stalkerů typu Kraxny velký počet. Jde o úzkou skupinu lidí, z nichž každý má několik identit (nicků, přezdívek) a do diskuse vnáší hrubost, napadání druhých pro jiný názor, nesnášenlivost, pomluvy, vulgaritu, rasismus a xenofobii. „Proti množství slušných diskutérů, kterých tam může být v jednom okamžiku třeba 50 tisíc, je to absolutně zanedbatelný vzorek. Jsou však právě onou sprostotou nejviditelnější a nejhlasiťší. Kvůli těmto lidem vlastně existují administrátoři“

Podání trestního oznámení přišlo právě včas. Pronásledování administrátorů či bloggerů idnes.cz stalkery začíná nabírat na intenzitě. Idnes.cz kvůli tomu nebyvale přitvrdil pravidla, podle nichž se musí diskutéři řídit a při jejich porušení jsou jejich příspěvky vymazány. Díky tomu rapidně poklesl počet sprostých a rasistických příspěvků, ovšem stalking bují dál.

„Už mi začínají psát další stalkeri, že prvním malé děti, že já a moje rodina okrádáme sousedy a další podobné věci. Stal jsem se pro ně synonymem cenzury na idnes.cz – málokdo z nich ví, že jsem jen jedním z těch, kteří mažou příspěvky a že se mnohem více věnuji správě blogů. Někteří lidi mají zřejmě pocit, že pracuju dvacet čtyři hodin denně, jenom abych mohl vymazat jejich příspěvky. Ptal jsem se na to bratra (Radek Banga – Gipsy.cz), který prožívá se stalkery něco podobného, a ten mi řekl: ‚to je cena za to, že jsi známý!‘. Vedle toho mi ovšem diskutéři typu Kraxny strašně moc předhazují můj cigánskej původ. Nevím, jestli by to bylo tak drsný a agresivní, kdybych byl gadžo,“ dodává Banga.

DALŠÍ VÝROKY NICKU KRAXNA NA ADRESU PATRIKA BANGY:

- Co kdybych oddělal tebe i s tvým (kdoví jestli) fakanem, ty uzenej zasranej kripole.
- Už sis ho dostatečně vyhonil, ty zkurvenej uzenej dobytku? Nebo to tam necháš viset ještě týden a budeš dál onanovat nad pomyslením, jak seš mocnej a spravedlivej, vypíčeney cigošskej kripole?
- Tak kdy to konečně smážeš, ty divošká zasraná zkrvená píčó?
- Tak co, ty černej brejlatej zmrde? Jsi ukojen ty píčó z chanovské matiční?
- Tohle je OK, ty uzená kurvo??? Prase zasraný.
- Na tom nicku se objevily nevhodné příspěvky až poté, co jsem prozradil, kdo za ním stojí... ty křivácká, černá, brejlatá svině.
- Áááá, naše „činnost“ měla smysl, velkovýroba nicků pokračuje. Ty pojebanej černej foťáku.
- Tohle taky patří k foťbalu? Ty zasraná uzená svině? Jsi zkurvený cikánský zamindrákovaný prase, Páto!!!!

STALKING – KYBERSTALKING

- nebezpečné pronásledování
- anglický výraz, který znamená stopovat (zvěř)
- jde o harašení nebo vyhrožování, které se opakuje, a je buď fyzické povahy (osobní kontakt) nebo jde o kyberstalking (kontakt na dálku – sms, emaily, internetové diskuse a fóra atd.)

Pojem „stalking“ se začal používat v 90. letech v USA. Označuje způsob chování, kdy se pachatel zaměří na nějakého člověka, po němž potom slídí, pronásleduje ho, obtěžuje, hrozí mu, případně ho fyzicky napadá a ve vzácných případech dokonce usmrtí. K vraždě nebo pokusu o ni dochází až ve dvou procentech. Tyto aktivity cílenou osobu obtěžují, narušují její soukromí a mohou způsobovat strach, ovlivňují kvalitu jejího života a ohrožují její bezpečnost. Třebaže se výraz stalking objevil nedávno, rychle se ukázalo, že problémem spojeným s tímto jevem by se měla věnovat větší pozornost. Platí to pro politiku, justici, lékařství, policii a mnoho dalších společensky relevantních oblastí. Stalking i jeho kyber podoba je podle nového trestního zákoníku trestný i v ČR.

JAK SE BRÁNIT

- Přímě a jednoznačně dejte stalkerovi na vědomí, že nemáte o jeho projevy zájem. Vyhnete se schůzkám, esemeskovaní apod., opakující se kontakty stalkera posilují – s jídlem roste chuť.
- Pokud jste obětí obtěžování, využijte policii.
- Uchovejte si všechny projevy a důkazy obtěžování – záznamy telefonátů, dopisy, e-maily, sms zprávy, kopii internetových diskusí.
- Po dobu obtěžování změňte své chování a zvyky – výměna zámek, změna nákupního střediska, pohybujte se po jiných trasách apod.
- Mimo domov se pohybujte s dalším členem rodiny nebo jinou důvěryhodnou osobou, domluvte si vzájemný postup v případě, že nastane krizová situace.
- Noste u sebe legální prostředky pro svoji obranu, například pepřový sprej či alarm.
- Noste u sebe mobilní telefon pro případ přivolání pomoci.

Antidiskriminační linka

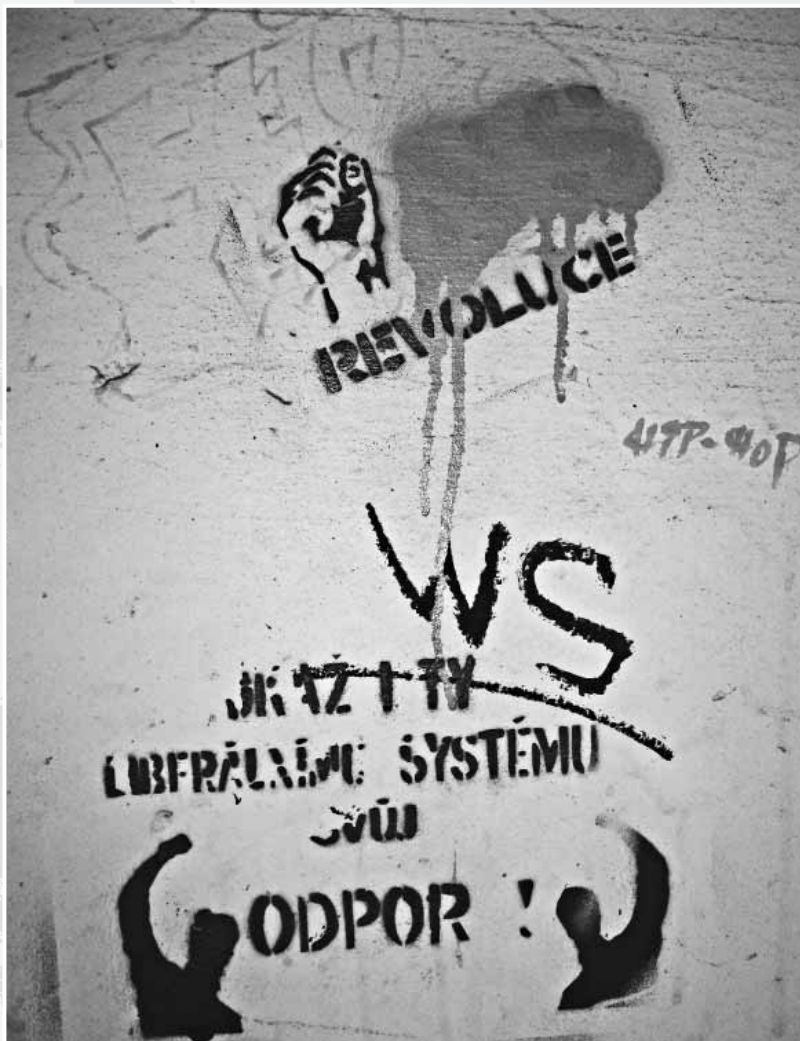
– příklady z kasuistik z pohledu právníka

Text: Mgr. František Valeš

Klientům, kteří se obraceli na antidiskriminační linku, bylo poskytováno sociální a právní poradenství, a to podle závažnosti a významu jednotlivých případů. Právní poradenství a pomoc zajišťovala pro ROMEA, o.s. nevládní organizace In IUSTITIA, o.s.

Typově se klienti na antidiskriminační lince nejčastěji dovolávali svých práv a pomoci v otázkách diskriminace v bydlení, diskriminace v zaměstnání, internetických neshod na komunální úrovni a násilí motivovaného nenávistí (Hate Crime). Poměrně velká skupina dotazů se týkala zdánlivé diskriminace, to znamená situaci, ve kterých sice došlo nebo mohlo dojít k zásahu do právního postavení volajícího, tento zásah však nebyl zdůvodněn diskriminačním přístupem. Poskytování právních služeb a poradenství bylo obecně určeno těm osobám, u nichž došlo k porušení jejich práv právě z toho důvodu, že jsou příslušníkem určité skupiny osob (ve valné většině případů se jednalo o příslušníky romských komunit). A tato příslušnost, resp. taková charakteristika poškozeného, byla důvodem, z něhož s ní bylo zacházeno rozdílně, resp. méně výhodně, nebo z něhož na ní bylo spácháno násilí.

Bez ohledu na typ situace volajícího bylo klientům poskytováno základní poradenství, zejména kontakty na nevládní organizace nebo státní instituce zabývající se danou problematikou, případně jim bylo poskytnuto základní sociálně právní poradenství co do postupů, které mohou využít (např. jak podat trestní oznámení). V případě některých klientů se též osvědčila prvotně intervenční funkce krizových linek, kdy klienti nepožadovali konkrétní pomoc, naopak se pouze chtěli svěřit se svou situací. Někteří klienti se pak obraceli na linku s podnětem na řešení situace širšího významu, resp. dopadající na více osob či komunity, a to zejména cestou medializace věci. Ve věcech, v nichž bylo zjevné, že došlo k diskriminaci nebo násilí z nenávisti, bylo klientům poskytováno právní poradenství a ve většině případů rovněž právní pomoc, tedy zastupování klientů v jednání s příslušnými orgány veřejné moci, zpracování trestních oznámení nebo jiných podání a zastupování klientů v navazujících řízeních. Cílem poskytovaných služeb bylo především dosáhnout nápravy narušených právních vztahů nebo poskytnutí zadoostičinění klientům, zároveň s tím doprovázení klientů ve složitých situacích a předcházení tomu, aby byli vystaveni sekundární viktimizaci, tedy aby se stali obětmi následného nevhodného přístupu ze strany buď státu či veřejné správy, nebo „pachatelů“.

Neonacisti si na nápisy a značky značně potrpí.

Foto: František Kostlán

Dále uvádím příklady z kasuistik, které byly v rámci poskytovaných právních služeb řešeny:

V oblasti diskriminace v bydlení jsme se opakovaně setkali s případy velmi kontroverzní praxe veřejné správy, resp. samospráv, a podnikatelských subjektů (majitelů či správců bytových domů) při poskytování bytů, případně bytů nízkého standardu příslušníkům romských komunit. Zvláště signifikantní byla tato praxe v případě města Nový Jičín, ve věci bytové situace se na nás obrátilo několik klientů, občanů tohoto města. Je dáno důvodné podezření, že město využívá vůči Romům v otázkách bydlení, resp. sociálního bydlení, velmi restriktivní postupy, které jsou minimálně v rozporu se zásadou péče obcí o své občany. Obecně platí, že město typicky s romskými obyvateli uzavírá krajně nevýhodné ná-

Neonacistické samolepky zabavené policií.

Foto: archiv sdružení Romea

jemní smlouvy, typicky na dobu určitou s trváním 3 měsíce, přičemž občané musí smlouvy pravidelně obnovovat, resp. prolongovat. Prakticky trvale žijí v nejistotě, zda budou mít po třech měsících zajištěné bydlení a město jim nájemní smlouvy neprodlužuje i v případech relativně malicherných porušení povinností spojených s nájmem (případně dokonce s nájemním vztahem vůbec nesouvisejících, kupř. neprodloužení či neuzavření nájemní smlouvy z toho důvodu, že má nájemce neuhrazené závazky vůči městu nebo jeho organizačním složkám, které však s nájemním vztahem vůbec nesouvisí). Město přitom zcela ignoruje oprávněné žádosti svých občanů, porušuje principy dobré samosprávy a nereaguje na žádnou ze snah o smírné řešení. Z praxe města, se kterou jsme se v případové agendě setkali, lze uvést některé typové případy.

Klienti bydlí v bytě nízkého standardu, který si se souhlasem města stavebně upravili z garsonky na byt 1+1. K tomuto bytu měli nájemní vztah po dlouhou dobu založený na nájemních smlouvách uzavíraných na dobu 3 měsíců. Při povodních v roce 2009 byl dům, v němž se byt nachází, vážně poškozen. Voda sice byt klientů nacházející se v prvním podlaží nikterak nezasáhla, klienti však při evakuaci přišli prakticky o všechny finanční prostředky, a z toho důvodu nebyli schopni včas uhradit nedoplatek na službách spojených s nájmem ve výši ca 1.400,- Kč. Na základě této skutečnosti, tedy na základě vzniklého dluhu vůči městu, jim nebyla prodloužena nájemní smlouva a byl jim přidělen byt nízkého standardu v ulici Suvorova (čítající jednu velmi malou místnost s umyvadlem, se sociálním zařízením na chodbě a s vyšším nájemným než v případě původního bytu, navíc nacházející se na periférii města), a to přes skutečnost, že má rodina několik dětí včetně zdravotně postižené dcery. Rodina následně opakovaně žádala o uzavření nájemní smlouvy, poté kdy dluh vyrovnala, přičemž město nechalo byt po dobu dlouhých dalších měsíců rodině v užívání za podmínek zcela odpovídajících nájemnímu vztahu, pouze bez nájemní smlouvy. Klientům jsme ve věci poskytli právní pomoc, zejména jsme je zastupovali v jednání s vedením města, a to s cílem dosáhnout pro ně poskytnutí nájemní smlouvy k původnímu bytu. Vycházeli jsme přitom zejména z faktu, že ukončení nájemního vztahu bylo fakticky obcházením ustanovení o zániku nájmu k bytu – pro ukončení, resp. odmítnutí prolongace nájemní smlouvy nebyl dán žádný oprávněný důvod. Pokud by totiž nájemní smlouva nebyla uzavřena na takto krátkou dobu, nezaplacení nedoplatku na službách by nemohlo být zákonným důvodem pro ukončení nájmu. Navíc jednání města bylo ve zřejmém rozporu s dobrými mravy a povinností obce pečovat o své občany, zejména pak občany sociálně slabé, když navíc klienti měli a dosud mají byt v užívání, nájem a platby s ním spojené dále zcela řádně platí. Věc dosud nebyla skončena.

Klienti, bydlící v stejném domě, dostali k užívání „vybydlený“ byt bez příslušenství, a to na základě smlouvy o provedení rekonstrukce tohoto bytu na vlastní náklady

s možností (nikoliv ovšem jistotou, resp. smluvně stanovenou povinností města) uzavření nájemní smlouvy k němu. Smlouva obsahovala ustanovení o objektivně těžko zvládnutelném termínu provedení rekonstrukce, přičemž klienti se v jejím průběhu dostali do finančních potíží a provedení rekonstrukce se jim podařilo s prodloužením několika měsíců. O své situaci město v průběhu provádění oprav opakovaně informovali a žádali o prodloužení termínu předání bytu; město na žádnou z těchto žádostí nereagovalo. V okamžiku dokončení rekonstrukcí nebyl byt pověřenými zástupci města převzat (resp. jimi ani nebyla provedena prohlídka bytu), uzavření nájemní smlouvy s klienty bylo odmítnuto a klienti obdrželi pokyn k vystěhování. Přestože tedy klienti do provedení rekonstrukce investovali řádově desítky tisíc korun a z prostoru zcela nezpůsobilého k bydlení učinili standardní byt, město jim dalo pokyn bez náhrady (resp. s přidělením holobytu v již uvedené ulici Suvorova) se vystěhovat. Přitom neprojevil ani vůli uhradit náklady provedené rekonstrukce. Zároveň však klientům, přes tyto postupy, zůstal byt k užívání, přičemž neuzavření nájemní smlouvy pro ně má ten dopad, že nemohou uplatnit nárok na příspěvek na bydlení. Klientům byla zpracována právní analýza věci (zejména z hlediska neplatnosti původní smlouvy o užívání provedení oprav bytu a z hlediska bezdůvodného obohacení města ve formě vynaložených nákladů na rekonstrukci). V zastoupení klientů bylo vyjednáváno s vedením města poskytnutí nájemní smlouvy, následně bylo klientům poskytnuto právní poradenství co do možnosti soudního postupu vůči městu. Jediná dosud projevená dobrá vůle ze strany města bylo uznání možnosti, že klientům budou nahrazeny náklady vynaložené na rekonstrukci. Věc dosud není skončena.

Další klienti v Novém Jičíně zcela řádně a včas hradili po celý život veškeré platby spojené s nájmem, vůči městu neměli ani jiné závazky. Klient vykonával, v pozici vedoucího pracovní skupiny, práce při úpravě a údržbě veřejných prostranství, přičemž byl městem opakovaně slovně oceňován jeho přínos. Přes tyto skutečnosti bydleli v obecním bytě na úplné periférii města, navíc v bytě hygienicky závadném pro výskyt plísni (ohrožující zdravotní stav členů rodiny). Přestože klienti splňují veškeré předpoklady pro to, aby jim byl přidělen standardní byt v blízkosti centra města, veškeré jejich žádosti o poskytnutí takového bytu jim jsou opakovaně zamítány. Město v jejich věci pouze rozhodlo o instalaci elektrických přímotopů jako prevence vzniku plísní, které však významně navýšily jejich náklady na bydlení. Klientům byla zpracována právní analýza a poskytnuta pomoc při jednání s městem, věc dosud nebyla úspěšně ukončena.

V rámci poskytování právních služeb jsme věnovali zvláštní pozornost postavení obětí trestných činů motivovaných nenávistí. V tomto kontextu jsme poskytovali pomoc též klientce, jejíž manžel byl násilně usmrcen několika muži. Jakkoliv se nejednalo o případ násilí z nenávisti, klientka byla zastupována zejména vzhledem ke skutečnosti, že před touto událostí byla její rodina opakova-

Neonacismus není názor, neonacismus je zločin.

Foto: archiv sdružení Romea

ně napadána místními občany z důvodu příslušnosti k romskému etniku. Navíc její případ ukázal neduhy přístupu orgánů činných v trestním řízení k obětem trestných činů, a to nejen násilí motivovaného nenávisí. Klientka byla přibližně dva měsíce po smrti manžela předvolána jako svědek k výslechu na státní zastupitelství. V předcházející době nebyla ani jednou kontaktována orgány činnými v trestním řízení, s výjimkou podání vysvětlení policistům okamžitě po smrti manžela. Nebyly jí poskytnuty žádné informace o jejích právech, nebyla poučena o tom, že je v postavení poškozené v trestním řízení (ostatně i k výslechu byla předvolána pouze v postavení svědka), neměla žádné povědomí o tom, zda jsou ve věci činěna jakákoliv opatření (pouze z doslechu jí bylo známo, že někteří z pachatelů jsou vazebně stíháni). Jelikož se trestný čin stal na venkově a pachatelé byli sousedy klientky, osoby, které podezřívala ze spáchání trestného činu potkávala na ulici. Vedle vyrovnávání se s traumatickým ztrátou manžela, jímž zároveň procházely její děti, byla vystavena strachu z možného útoku pachatelů vůči ní a jejím dětem. Přestože byla v těžké sociální situaci, smrtí manžela dále zhoršené (ztráta příjmu domácnosti), musela se z obav před pachatelé na vlastní náklady přestěhovat do jiné obce. Výslechu se účastnila se zmocněncem, státním zástupcem však nebyla informována, kdo jsou ostatní osoby ve výslechové místnosti (sedm obhájců obviněných), nebyla poučena, že může uplatňovat práva poškozeného, navíc před započítáním výslechu (při čekání na jednoho z obhájců) byla vystavena tristi situaci, během níž byla státním zástupcem přehlížena, ten naopak „vtipkoval“ s přítomnými obhájci. Zůstala bez možnosti být zmocněncem poučena o tom, co se v místnosti odehrává. Její postavení by nebylo lze označit ani za blížící se důstojnému.

Jako příklad násilí motivovaného nenávisí, jenž byl řešen v rámci projektu, lze uvést klienta, jemuž bylo z důvodu jeho profesního zařazení (správce diskusí na internetovém serveru) vyhrožováno za použití prostředků elektronické komunikace jedním z uživatelů, když byl opakovaně napadán z důvodu příslušnosti k romskému etniku. Klientovi byla poskytnuta právní konzultace a zpracováno trestní oznámení, na jehož základě byl policií identifikován pachatel a zahájeno proti němu trestní stíhání. K naší žádosti bylo přitom policejním orgánem ustoupeno od provedení zkráceného přípravného řízení – žádost byla odůvodněna nepřijatelností anonymních útoků přes internet. Ta dle našeho názoru představuje důvod, proč by měla být taková věc projednána soudem tak, aby byl pachatel schopen plně vnímat důsledky či dopady svého jednání, činěného pod rouškou anonymity internetu a možným dojmem beztrestnosti, včetně možná nedostatečně vnímaného následku, který způsobí oběti takového jednání.

Informace o dalších relevantních případech, řešených v rámci anti-diskriminační linky, lze nalézt na serveru Romea.cz.

Anna Siváková, maminka popálené Natálky.

Foto: František Kostlán

Neonacisti z Národního odporu dříve spílali sprejerům za to, že ničí fasády domů. Dnes ke své propagandě sami ničení fasád používají.

DOPLÁCÍTE NA SVOU BARVU PLETI? (NA ÚŘADECH, NA ULICI, VE ŠKOLE NEBO V ZAMĚSTNÁNÍ?)

NEMUSÍ TO TAK BÝT!

VOLEJTE NA BEZPLATNOU LINKU: 800 307 307

ZDARMA POMÁHÁME OBĚTEM DISKRIMINACE A NÁSILÍ Z NENÁVISTI
A NABÍZÍME PRÁVNÍ POMOC

Násilí motivované nenávistí je násilí páchané na jiném pro jeho příslušnost k určité skupině lidí, které spojuje společná, většinou nezměnitelná, charakteristika. Touto charakteristikou může být skutečná nebo domnělá příslušnost k některé rase, etniku nebo národnosti, barva pleti, věk, sexuální orientace, vyznání nebo skutečnost, že osoba je bez vyznání, politické přesvědčení nebo příslušnost k určité sociální skupině. Násilí motivované nenávistí může nabývat různých forem. Může se jednat o verbální či fyzické útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, útoky na majetek či hanobení pietních míst. Osoby ohrožené nebo poškozené násilím z nenávisti se mohou obrátit na nevládní organizaci ROMEA nebo In Iustitia, které mohou poskytnout jednorázovou nebo dlouhodobou podporu. Pište na romea@romea.cz nebo volejte 800 307 307.

In IUSTITIA

In IUSTITIA, o.s. - organizace zabývající se podporou obětí násilí motivovaného nenávistí a podporou komunit ohrožených neonacismem a násilným rasismem. Vznikla v návaznosti na předchozí projekty jiných občanských sdružení zabývajících se projevy rasismu a netolerance.

Kontakt

In Iustitia, o.s.

P.O.Box 15

111 21 Praha 1

tel./fax: +420 222 984 785

in-ius@in-ius.cz

poradna@in-ius.cz

www.in-justitia.cz

Násilí motivované nenávistí (hate crime)

Násilí motivované nenávistí je jakékoli násilí, které směřuje vůči osobě, jejímu majetku nebo jiné hodnotě z důvodu jejich skutečného nebo domnělého vztahu, souvazečnosti, náklonnosti, podpory nebo příslušnosti k určité skupině osob.

Násilí zahrnuje non-verbální útoky (symboly, znaky, gesta), verbální útoky (hanobení, podněcování), zastrašování, vydírání, vyhrožování, psychické a fyzické násilí, usmrcení, útoky na majetek a další podobné útoky.

Skupina osob je taková skupina lidí, které spojují skutečné nebo domnělé znaky jako například rasa, národnostní nebo etnický původ, barva pleti, víra, náboženství nebo skutečnost, že jsou bez vyznání, pohlaví, věk, zdravotní stav, sexuální orientace, politická příslušnost nebo přesvědčení, příslušnost k sociální skupině nebo jiný obdobný znak.

Občanské sdružení In IUSTITIA poskytuje těmto osobám poradenství a právní služby. Bezplatně:

Osobní jednorázová konzultace s právníkem/ právníčkou

- Poskytnutí základních informací o trestním řízení a postavení svědka a poškozeného
- Poskytnutí základních informací o možnosti náhrady škody za způsobenou zdravotní, materiální, případně jinou újmu
- Poskytnutí dalších informací (kam se obrátit ve Vašem městě)
- Zjištění informací a zhodnocení, zda Vám mohou být poskytovány další služby
- Konzultace může proběhnout v místě bydliště nebo na jiném bezpečném místě podle volby klienta
- Jednorázová konzultace může být poskytnuta anonymně

Další konzultace během trestního nebo správního řízení o útoku

- Provázení procesem trestního řízení nebo správního řízení, ve kterém je řešen útok vůči klientovi
- Sepisování podání (trestní oznámení, stížnost, odvolání)
- Klient vystupuje v řízení sám bez zmocněnce